

komt — en KARNEADES zal ook dat wel gevoeld hebben —; de epoche van den docent en zijn steeds wijzen op de isosthenie of gelijke sterkte van de redenen, die voor en tegen een beslissing zijn aan te voeren, werken op den discipel, zoo al niet moordend ontmoedigend, dan toch niet bemoedigend.

Zoo kwam hij er dan toe, van zijn sceptisch „noch zoo, noch zoo,” af te laten, maar, vasthoudend, dat de zekerheid van de waarheid onzer oordeelen nimmer te verkrijgen is, hun meerdere of mindere waarde af te meten aan de nuttigheid of het voordeel, die hun gevolgen voor de praktijk hebben.

In zijn kenleer empirist, vond hij een vernuftige theorie omtrent onze, uit de zintuiglijke waarneming ontstane, voorstellingen. Kon men ook al nimmer zekerheid omtrent haar waarheid hebben, zij hadden toch graden van waarschijnlijkheid, en den hoogsten graad had een voorstelling, wanneer zij ons betrouwbaar, onwedersprekelijk en beproefd voorkwam ¹⁶⁾.

Dit probabilisme, in de midden-Akademie uit scepticisme en pragmatisme geboren, is toen later, en wel in de 1ste eeuw vóór Christus, ook de denkwijze geworden dier jongere generatie, wier eklekticisme wij, bij ons verbeeld bezoek in die eeuw aan de AKADEMIE, het LYCEUM en de STOA hebben beluisterd.

Met dit probabilisme op wijsgeerig gebied vertoont het probabilisme op religieus gebied, zoo in zijn ontstaan als uitwerking, een analogie, en het verschil tusschen oudere en jongere generatie op religieus gebied ten onzent, komt dan ook uit in de zekerheid der eerste tegenover de waarschijnlijkheid der laatste ten opzichte van de waarheid. De vaders hebben gevonden en weten, de zonen en dochteren zoeken en meenen; zij zijn en dienen zich dan ook aan als zoekende zielen.

Ook dit probabilisme is een kind van scepticisme en pragmatisme.

Van scepticisme, maar niet van die „doute méthodique”, waarvan in hun kenleer AUGUSTINUS en DESCARTES uitgingen om tot zekerheid te komen, en die zij dan ook vonden in hun zelfbewustzijn ¹⁷⁾. Dit probabilisme is een kind van dien twijfel, welke het denkend ik onevenwichtig maakt als een baar der zee, die,